

Aan de slag met... Kabinet-Jetten!

In het kort

Na een relatief kort formatieproces van zo'n 5 maanden zijn D66, VVD en CDA samen tot een regeerakkoord en de vorming van een (minderheids)kabinet gekomen. Na het maken van de bordesfoto op maandag 23 februari 2026 is het kabinet met minister-president Rob Jetten officieel aangetreden.

In deze *Aan de slag met...* worden twee belangrijke onderdelen van het formatieproces behandeld: de onderhandeling tussen de politieke partijen en het samenstellen van de kabinetsploeg. Leerlingen gaan tijdens een 'formatiespel' zelf proberen om een coalitie te vormen, waarbij ze zullen gaan onderhandelen. Tot slot leren de leerlingen aan de hand van een puzzel wie de ministers en staatssecretarissen zijn en wat ze zoal doen op een werkdag.

Duur

- Uitdagende opdracht: formatiespel: 40 minuten
- Puzzel: 15 minuten

Leerdoelen

- De leerlingen kunnen voor elke minister/staatssecretaris een voorbeeld noemen van wat zij in een werkweek doen.
- De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen dat in Nederland politieke partijen altijd moeten samenwerken.

Benodigdheden

- Digibord
- Werkblad Kabinet-Jetten
- Bijlage Stellingenkaartjes (knip deze van tevoren uit)
- (eventueel post-its en potloden/pennen/stiften)

Bronnen

- [Uitgezocht: de pizzaplannen van de nieuwe regering](#) (Filmpje op Jeugdjournaal.nl)
- [Dit staat er in de plannen van de nieuwe regering](#) (Artikel op Jeugdjournaal)

Aan de slag!

Formatiespel – 40 minuten

Introductie

Bekijk deze video van het Jeugdjournaal: [Uitgezocht: de pizzaplannen van de nieuwe regering](#) In deze video wordt in 5:44 minuten duidelijk uitgelegd dat D66, VVD en CDA samen een minderheidskabinet gaan vormen en wat dat inhoudt.

Herhaal dat samenwerken in de politiek lijkt op het beleggen van een paar pizza's (met meerdere koks). Politieke partijen moeten samen onderhandelen over welke ingrediënten gebruikt gaan worden voor welke pizza. Maar net zoals er in het echt niet eindeloos veel geld is, zijn er ook niet eindeloos veel ingrediënten, dus er moeten keuzes gemaakt worden. En met drie pizzabakkers (D66, VVD en CDA) is dat al een uitdaging, maar doordat deze drie (de coalitie noem je die) samen geen meerderheid in de Tweede Kamer hebben, moet er steeds opnieuw naar andere pizzabakkers worden gezocht, die de drie aan een meerderheid kunnen helpen, maar die in ruil daarvoor óók een beetje hun zin willen krijgen wat betreft het pizzabeleg.

Samenwerken in de politiek

1. Vertel dat de groep nu zelf gaat proberen om 'samen de pizza's te beleggen'. Oftewel: om van allemaal verschillende wensen een gezamenlijk plan te maken, waar iedereen mee akkoord kan gaan. Een coalitie vormen noem je dat. En het gezamenlijke plan noem je het coalitieakkoord.
2. Vertel dat de groep in kleine groepen van 2 à 3 leerlingen wordt verdeeld. Zorg dat er een even aantal groepen is.

Stellingen kiezen

1. Alle groepjes krijgen een stapeltje van 18 kaartjes met stellingen. Print op basis van het aantal groepjes een x aantal keer de bijlage uit en knip deze tot kaartjes.
2. Alle groepjes moeten hieruit 10 kaartjes kiezen die ze als 'partij' belangrijk vinden.
3. Reflecteer kort plenair op hoe ze dit hebben gedaan. Voorbeeldvragen hiervoor zijn:
 - Hoe zijn jullie tot deze 10 kaartjes gekomen?
 - Wie heeft het meeste besloten? En wie het minste?
 - Hebben jullie het democratisch aangepakt?
 - Hoe had het nog democratischer gekund?

Op volgorde zetten

1. Vraag de groepen nu om hun tien wensen op volgorde te leggen. Op 1 staat hun belangrijkste wens, op 10 hun minst belangrijke wens.
2. Reflecteer kort plenair op hoe ze dit hebben gedaan. Voorbeeldvragen hiervoor zijn:
 - Hoe zijn jullie tot deze volgorde gekomen?
 - Wie heeft het meeste besloten? En wie het minste?

- Hebben jullie het democratisch aangepakt?
- Hoe had het nog democratischer gekund?

Onderhandelen

1. Nu kiest elk groepje een ander groepje uit (dit kun je ook zelf verdelen) waarmee ze gaan onderhandelen om tot een coalitieakkoord te komen. De groepjesparen gaan bij elkaar zitten, met ieder hun wensenlijst (op volgorde) bij de hand. In totaal hebben de groepjesparen dus 20 wensen, waar ze als groepjespaar een lijst van 10 wensen van moeten maken. Dat betekent dus dat ze moeten onderhandelen.

Dat kan bijvoorbeeld door:

- In ieder geval de wensen op te nemen die beide groepjes hadden opgeschreven.
- Sommige wensen samen te voegen tot één wens.
- Sommige wensen uit te ruilen (bijvoorbeeld: 'Als jullie ermee akkoord gaan om af te zien van wens A, zien wij van wens B af.' of 'Als wens A in de wensenlijst komt, dan vinden wij het oké als jullie wens B in de wensenlijst komt.')

Maar elk groepje heeft natuurlijk als doel om zoveel mogelijk van hun eigen wensen in het programma te krijgen, en dan vooral de wensen die bovenaan hun lijstje stonden.

Tip! Heb je een klas die meer uitdaging kan gebruiken? Dan kun je het volgende toevoegen: aan het begin laten beide groepen eerst aan elkaar zien wat hun wensenlijst is. Ze gaan daarna weer even uit elkaar om die lijst rustig te bekijken. Elk groepje kiest twee wensen van de wensenlijst van de andere partij die ze er echt niet in willen hebben. Welke dat zijn, houden ze voor zichzelf. Tijdens het onderhandelen proberen ze voor elkaar te krijgen dat deze wensen niet in het uiteindelijke programma komen.

2. Reflecteer kort plenair op hoe ze dit hebben gedaan. Voorbeeldvragen hiervoor zijn:
 - Hoe zijn jullie tot deze wensenlijst gekomen?
 - Waar werd het meest over gediscussieerd?
 - Hebben beide partijen hun belangrijkste wensen kunnen binnenhalen (die bovenaan stonden)?
 - Heeft de ene partij meer wensen binnengehaald dan de andere?
 - Hoe heeft die partij dat voor elkaar gekregen?

Motto verzinnen

1. Als de groepjesparen een wensenlijst van 10 punten hebben, gaan ze een motto verzinnen voor hun gezamenlijke wensenlijst. Dit motto vertelt in een paar woorden waar zij gezamenlijk voor staan. Geef hier even de tijd voor.
2. Uiteindelijk presenteren alle 'coalities' het motto van hun 'coalitieakkoord' aan de rest van de klas.

Reflectie

1. Vraag de groepen na afloop om kort te reflecteren op het hele onderhandelospel. Voorbeeldvragen hiervoor zijn:
 - Denken jullie dat het in het echt ook zo is gegaan? Wat zijn de verschillen?
 - Hoe komt het dat het in het echt een stuk moeilijker was?

Mogelijke antwoorden:

- ❖ Zetelverdeling: In de politiek is het bijna nooit zo dat de politieke partijen die onderhandelen evenveel zetels hebben. Stel dat politieke partij A 50 zetels heeft en politieke partij B 30 zetels. Samen hebben ze genoeg zetels voor een meerderheid (want 80 is meer dan 75). Maar partij A heeft meer zetels, dus zullen ze vinden dat ze recht hebben op meer wensen in het coalitieakkoord dan partij B. Maar hoeveel dan precies? Dat leidt tot moeilijke discussies.
- ❖ Kiezers: Politieke partijen zijn tijdens de coalitieonderhandeling niet zozeer bezig met 'hoe verdelen we het zo eerlijk mogelijk', maar meer met 'hoe hou ik de mensen die op ons hebben gestemd tevreden'. Tijdens de verkiezing hebben de politieke partijen beloftes aan hun kiezers gedaan. De kiezers hebben uiteindelijk op hun gestemd en willen dus ook graag zien dat de politieke partijen die beloftes nakomen. De politieke partijen willen dus zoveel mogelijk van de beloftes die ze hebben gedaan, terugbrengen in het coalitieakkoord, dus het is ingewikkeld voor ze om bij sommige beloftes te moeten zeggen: 'Vooruit dan maar... laat die maar zitten.'
- ❖ Meningsverschillen: In het echt kunnen de verschillen tussen de meningen van politieke partijen heel groot zijn. Als de ene partij iets echt heel belangrijk vindt waar de andere partij juist heel erg tegen is, dan is het moeilijk om tot een coalitieakkoord te komen waar de politieke partijen allemaal tevreden over zijn.
- ❖ Vertrouwen: Soms vertrouwen de mensen van de verschillende partijen elkaar niet. Dan zullen ze het moeilijker vinden om wensen van de andere partij op het lijstje te zetten.

Wat zou je de politieke partijen voor advies willen geven om dit de volgende keer anders aan te pakken?

Afsluitende kijktip

1. Bekijk ter afsluiting deze video van het Jeugdjournaal: [Dit staat er in de plannen van de nieuwe regering](#)
2. In deze video wordt in 1:23 minuten uitgelegd wat in het coalitieakkoord van de D66, VVD en CDA staat.

Puzzel – 15 minuten

Introductie

1. Bekijk de meest actuele video op www.jeugdjournaal.nl over de nieuwe ministers en staatssecretarissen, of over de bordesfoto.
2. Leg uit dat er een nieuw kabinet is van D66, VVD en CDA. Dat betekent dat er nieuwe ministers en staatssecretarissen zijn die het land gaan besturen, onder leiding van minister-president Rob Jetten van D66.
3. Leg uit dat op de bordesfoto met de koning alle ministers uit het nieuwe kabinet staan. Deze ministers krijgen straks drukke agenda's. Ze moeten op werkbezoek bij belangrijke mensen en

plekken. Ze moeten plannen schrijven over de onderwerpen waar zij verantwoordelijk voor zijn. En ze moeten vragen beantwoorden van Kamerleden over de onderwerpen waar zij verantwoordelijk voor zijn.

Puzzel

1. Geef iedere leerling het werkblad Kabinet (of laat de leerlingen in duo's werken). Op elk werkblad staan 'paspoortjes' van de verschillende ministers, met daarom heen verschillende agenda's. Elke agenda hoort bij één minister. De leerlingen moeten nu de letter van iedere agenda invullen bij het 'paspoortje' van de juiste minister. Als de puzzel juist is ingevuld en alle letters op de goede volgorde staan, dan vormen de letters een zin. Eén verbinding is al gemaakt.
2. Als elk groepje klaar is, kun je de juiste antwoorden klassikaal bespreken. De oplossing is als volgt:
De nieuwe bordesfoto
(maar dan zonder de koning)

Koppel de agenda aan de juiste minister!

Zet in het hokje de letter van de agenda die bij de minister hoort. Eén antwoord is al gegeven.

 Minister-president (Minister van Algemeen Zaken) D66 Rutte D	 Minister van Defensie (Minister van Defensie) VVD Van der Pligt E	 Minister van Afsel en Migratie (Minister van Afsel en Migratie) CDA Van der Brink N	 Minister van Infrastructuur en Waterstaat (Minister van Infrastructuur en Waterstaat) VVD Karamba I	
 Minister van Werk en Participatie (Minister van Werk en Participatie) VVD Aartsen E	 Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur) D66 Van Eiken U	 Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) D66 Letcher W	 Minister van Economische Zaken en Klimaat (Minister van Economische Zaken en Klimaat) CDA Verbeet E	 Minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (Minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) D66 Speerboom B
 Minister van Langdurige Zorg, Jeugd en Sport (Minister van Langdurige Zorg, Jeugd en Sport) CDA Sterk O	 Minister van Financiën (Minister van Financiën) VVD Wilschut R	 Minister van Justitie en Veiligheid (Minister van Justitie en Veiligheid) VVD Van Wijk D	 Minister van Volksgezondheid en Ruimtelijke Ordening (Minister van Volksgezondheid en Ruimtelijke Ordening) D66 Oude Luttikhuis E	 Minister van Buitenlandse Zaken (Minister van Buitenlandse Zaken) CDA Berendsen S
 Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) CDA Heerma F	 Minister van Klimaat en Groene Groei (Minister van Klimaat en Groene Groei) D66 Van Veldhoven O	 Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport) VVD Heerma T	 Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid) D66 Van Vlijmen O	

3. Eventuele verdiepende opdracht: vraag de leerlingen hierna om met een andere kleur de ministers aan elkaar te verbinden waarvan ze denken dat die veel samenwerken.
4. Afsluitend kun je ook uitleggen dat er nog staatssecretarissen zijn. Staatssecretarissen zijn ook heel belangrijk, maar niet zo belangrijk als ministers. Ze zijn eigenlijk een soort helpers, die de ministers helpen met een deel van het werk. Hieronder staan alle ministers en staatssecretarissen:

Algemene Zaken:

- Rob Jetten (D66), minister-president

Buitenlandse Zaken:

- Tom Berendsen (CDA), minister van Buitenlandse Zaken
- Sjoerd Sjoerdsma (D66), minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Justitie en Veiligheid:

- David van Weel (VVD), minister van Justitie en Veiligheid
- Claudia van Bruggen (D66), staatssecretaris van Justitie en Veiligheid - rechtsbescherming en gevangeniswezen
- Bart van den Brink (CDA), vicepremier en minister van Asiel en Migratie

Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties:

- Pieter Heerma (CDA), minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
- Eric van der Burg (VVD), staatssecretaris van Binnenlandse Zaken - koninkrijksrelaties en slagvaardige overheid
- Elanor Boekholt-O'Sullivan (D66), minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

Onderwijs, Cultuur en Wetenschap:

- Rianne Letschert (D66), minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
- Judith Tielen (VVD), staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Financiën:

- Eelco Heinen (VVD), minister van Financiën
- Eelco Eerenberg (D66), staatssecretaris van Financiën
- Sandra Palmen (partijloos), staatssecretaris Herstel Toeslagen

Defensie:

- Dilan Yesilgöz (VVD), vicepremier en minister van Defensie
- Derk Boswijk (CDA), staatssecretaris van Defensie

Infrastructuur en Waterstaat:

- Vincent Karremans (VVD), minister van Infrastructuur en Waterstaat
- Annet Bertram (CDA), staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat

Economische Zaken en Klimaat:

- Heleen Herbert (CDA), minister van Economische Zaken en Klimaat

- Willemijn Aerdts (D66), staatssecretaris van Economische Zaken - digitale economie en soevereiniteit
- Stientje van Veldhoven (D66), minister van Klimaat en Groene Groei
- Jo-Annes de Bat (CDA), staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei

Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur:

- Jaimi van Essen (D66), minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
- Silvio Erkens (VVD), staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Sociale Zaken en Werkgelegenheid:

- Hans Vijlbrief (D66), minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
- Thierry Aartsen (VVD), minister van Werk en Participatie

Volksgezondheid, Welzijn en Sport:

- Sophie Hermans (VVD), minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
- Mirjam Sterk (CDA), minister van Langdurige Zorg, Jeugd en Sport

Afsluitende kijktip

- Bekijk ter afsluiting deze video van het Jeugdjournaal: [Dit staat er in de plannen van de nieuwe regering](#)
- In deze video wordt in 1:23 minuten uitgelegd wat in het coalitieakkoord van de D66, VVD en CDA staat.